

Nodiadau

ar gyfer pecyn cais Lwfans Gofalwr

**Os ydych yn gofalu am rywun
arall sy'n cael**

- **Lwfans Byw i'r Anabl**
  - **Lwfans Gweini, neu**
  - **Lwfans Gweini Cyson**
- efallai y gallwch gael Lwfans
Gofalwr**

Gallwch wneud cais am Lwfans Gofalwr
neu ddweud wrthym am newid mewn
amgylchiadau ar-lein yn
www.direct.gov.uk/carers

Cynnwys

Teitl	Tudalen
A allaf gael Lwfans Gofalwr?	3
Beth yw Lwfans Gofalwr?	4
Pwy na all gael Lwfans Gofalwr?	5
Pryd i wneud cais am Lwfans Gofalwr	6
Sut i wneud cais am Lwfans Gofalwr	7
Sut i gysylltu â'r Uned Lwfans Gofalwr	7
Beth fydd yn digwydd ar ôl i ni gael eich cais?	8
Beth arall gallaf wneud cais amdano?	9
Credyd Treth Plant	9
A fydd Lwfans Gofalwr yn effeithio ar fudd-daliadau eraill a gaf	10
Lwfans Gofalwr a budd-daliadau eraill	11
Arian ychwanegol ar ben eich Lwfans Gofalwr	12
Rhagor o wybodaeth am Lwfans Gofalwr	13
Os na allwch gael Lwfans Gofalwr	14
Ble i gael help a chyngor	15

Prawf adnabod

Er mwyn eich cysylltu â'r cyfrif Yswiriant Gwladol (YG) cywir a chadw'r cyfrif hwnnw'n ddiogel, bydd angen prawf o bwy ydych arnom ynghyd â'r wybodaeth gywir gennych chi. Nid yw cerdyn rhif YG yn unig yn profi pwy ydych. Eich cyfrifoldeb chi yw rhoi'r wybodaeth gywir i ni er mwyn eich cysylltu â'r cyfrif cywir.

A allaf gael Lwfans Gofalwr?

Defnyddiwch y rhestr wirio gyflym hon cyn i chi lenwi'r ffurflen.

Os gallwch dicio pob un o'r 4 datganiad, efallai y gallwch gael Lwfans Gofalwr.

Rwy'n 16 oed neu'n hŷn

Rwy'n gofalu am berson anabl am o leiaf 35 awr yr wythnos.

Mae'r person rwy'n gofalu amdano yn cael un o'r budd-daliadau hyn.

- Cyfradd ganol neu uchaf elfen ofal Lwfans Byw i'r Anabl.
Nodwch nad yw'r elfen symudedd yn fudd-dal cymhwyso ar gyfer Lwfans Gofalwr
- Lwfans Gweini
- Lwfans Gweini Cyson ar y cyfraddau canlynol neu uwch
  - y gyfradd uchaf arferol, fel ychwanegiad at Fudd-dal Anabledd Anafiadau Diwydiannol, neu
  - y gyfradd sylfaenol diwrnod llawn fel ychwanegiad at Bensiwn Anabledd Rhyfel.

Rwy'n byw ym Mhrydain Fawr fel arfer.

Ystyr Prydain Fawr yw Cymru, Lloegr a'r Alban.

Dylech hefyd dicio os ydych yn rhan o deulu sy'n byw dramor gyda Lluoedd EM.

- Os nad ydych wedi ticio pob un o'r 4 datganiad, ni allwch gael Lwfans Gofalwr ym Mhrydain Fawr.
- Os ydych wedi ticio'r 3 datganiad cyntaf a'ch bod fel arfer yn byw y tu allan i Brydain Fawr ond o fewn yr Ardal Economaidd Ewropeaidd (AEE) neu yn y Swistir, llenwch y ffurflen gais oherwydd efallai y gallwch gael Lwfans Gofalwr. Gweler y datganiad isod. Am ragor o wybodaeth ffoniwch ni ar **01253 856 123**.

Os ydych fel arfer yn byw y tu allan i Brydain Fawr ond o fewn yr AEE neu yn y Swistir, efallai na fydd rhywfaint o'r wybodaeth yn y nodiadau hyn yn berthnasol i chi. Efallai y bydd angen gwybodaeth ychwanegol arnom a byddwn yn cysylltu â chi am hyn. Yna gallwn roi gwybodaeth sy'n berthnasol i'ch amgylchiadau.

Beth yw Lwfans Gofalwr?

Mae Lwfans Gofalwyr yn fudd-dal i helpu pobl sy'n gofalu am rywun sy'n cael

- Lwfans Byw i'r Anabl ar y gyfradd **ganol** neu'r gyfradd uchaf o'r **elfen ofal**, neu
- Lwfans Gweini, neu
- Lwfans Gweini Cyson ar y cyfraddau canlynol neu uwch
  - **y gyfradd uchaf arferol gyda Budd-dal Anabledd Anafiadau Diwydiannol,**
  - **y gyfradd sylfaenol diwrnod llawn gyda Phensiwn Anabledd Rhyfel.**

Os yw'r person rydych yn gofalu amdano yn cael un o'r budd-daliadau hyn, byddant yn cael llythyr yn nodi'r gyfradd a gânt.

Telir Lwfans Gofalwr i'r person sy'n gwneud y gofalu – nid y person sy'n cael gofal.

Efallai y bydd yn rhaid i chi dalu treth ar eich Lwfans Gofalwr.

£50.55 yw cyfradd wythnosol gyfredol Lwfans Gofalwr.

Nid yw Lwfans Gofalwr yn dibynnu ar

- lefel eich cynilion, neu
- a ydych wedi talu unrhyw gyfraniadau Yswiriant Gwladol (YG).

Os yw'r person rydych yn gofalu amdano yn cael unrhyw rai o'r budd-daliadau a restrir isod

- Lwfans Ceisio Gwaith yn seiliedig ar incwm
- Cymhorthdal Incwm
- Lwfans Cyflogaeth a Chymorth
- Credyd Pensiwn
- Budd-dal Tai
- Budd-dal Treth Cyngor,

efallai eu bod yn cael arian ychwanegol fel rhan o'u budd-dal am fod ganddynt anabledd difrifol.

Gelwir yr arian ychwanegol hwn yn *bremiwm anabledd difrifol* neu'n *ychwanegiad ar gyfer anabledd difrifol*.

Os telir Lwfans Gofalwr i chi am ofalu amdanynt, daw'r arian ychwanegol hwn i ben, ac efallai y byddant yn cael llai o arian. Os mai hawl sylfaenol yn unig sydd gennych i gael Lwfans Gofalwr ac nad ydych yn ei gael mewn gwirionedd, ni fydd hyn yn effeithio ar fudd-daliadau'r person rydych yn gofalu amdano.

Ystyr *hawl sylfaenol* yw bod gennych hawl i gael Lwfans Gofalwr ond na chaiff ei dalu am eich bod yn cael budd-dal neu hawliad arall sydd gymaint neu'n fwy na Lwfans Gofalwr.

Ni all y person rydych yn gofalu amdano gael Premiwm Anabledd Difrifol os ydych yn cael Lwfans Gofalwr. Gweler **tudalen 7** o'r nodiadau hyn i weld lle i gael cyngor am hyn.

.

Pwy na all gael Lwfans Gofalwr

Ni allwch gael Lwfans Gofalwr os ydych

- yn ennill mwy na £95 yr wythnos, ar ôl i ni ddidynnu arian ar gyfer treuliau. Gweler isod am ragor o fanylion
- ar gwrs addysg llawn amser
- ar wyliau yn ystod cwrs addysg llawn amser
- yn destun rheolaeth fewnfudo, ond ceir rhai eithriadau i hyn. Am ragor o wybodaeth cysylltwch â ni ar **01253 856 123**.

Enillion

Nid yw arian a gewch o bensiynau preifat neu alwedigaethol yn cyfrif fel enillion.

Er mwyn cael Lwfans Gofalwr, mae'n rhaid i'ch enillion fod yn £95 yr wythnos neu lai ar ôl i ni ddidynnu treuliau a ganiateir.

Gallwn ddidynnu'r taliadau canlynol o'ch enillion

- rhai cyfraniadau Yswiriant Gwladol (YG)
- treth incwm
- hanner unrhyw arian a dalwch tuag at gynlluniau pensiwn personol neu alwedigaethol.

Gelwir yr arian sy'n weddill ar ôl i ni ddidynnu'r taliadau hyn yn *enillion* net.

Treuliau a ganiateir

Dyma'r treuliau a ganiateir

- treuliau y mae'n rhaid i chi eu talu am eu bod yn angenrheidiol i'ch swydd
- y gost o dalu rhywun arall i ofalu am
  - blant, neu
  - y person rydych yn gofalu amdano tra byddwch yn gweithio. Ni fyddwn yn caniatáu'r draul hon os yw'r person rydych yn ei dalu yn berthynas agos. Caniatawn hyd at hanner eich enillion net.

Os ydych yn ennill mwy na £95 yr wythnos

Os ydych yn ennill mwy na £95 yr wythnos, ar ôl i ni ddidynnu arian ar gyfer treuliau, ni allwch gael Lwfans Gofalwr. Mae'r cyfnod na allwch gael Lwfans Gofalwr yn dibynnu ar ba mor aml y caiff eich enillion eu talu. Er enghraifft, os cewch eich talu'n fisol ni fydd hawl gennych ar gyfer y mis dilynol. Os cewch eich talu'n wythnosol ni fydd hawl gennych ar gyfer yr wythnos ddilynol.

Addysg llawn amser

Ystyr addysg llawn amser yw 21 awr neu fwy o astudio wedi'i oruchwylio bob wythnos, mewn ysgol, coleg, prifysgol neu sefydliad addysgol tebyg. Mae hyn yn cynnwys amser a dreulir ar ymarferion, arbrofion, prosiectau neu arholiadau cysylltiedig. Nid oes rhaid i diwtor fod yn bresennol yn yr astudio.

Pwy na all gael Lwfans Gofalwr parhad

Mathau eraill o help sydd ar gael

P'un a allwch gael Lwfans Gofalwr neu beidio, efallai bod help arall y gallwch chi neu'r person rydych yn gofalu amdano ei gael. I gael rhagor o wybodaeth, gweler **tudalennau 11, 12, 15 a 16**.

Pryd i wneud cais am Lwfans Gofalwr

Gwnewch gais nawr os ydych yn gofalu am rywun sy'n cael un o'r canlynol neu sydd wedi cael un o'r canlynol yn ddiweddar

- Lwfans Byw i'r Anabl ar y gyfradd **ganol** neu'r **gyfradd uchaf** o'r **elfen ofal**, neu
- Lwfans Gweini, neu
- Lwfans Gweini Cyson ar y cyfraddau canlynol neu uwch
  - **y gyfradd uchaf arferol gyda Budd-dal Anabledd Anafiadau Diwydiannol,**
  - **y gyfradd sylfaenol diwrnod llawn gyda Phensiwn Anabledd Rhyfel.**

Peidiwch ag oedi, neu gallech golli budd-dal.

Gwnewch gais yn hwyrach os ydych yn gofalu am rywun

- sydd ddim wedi gwneud cais am un o'r budd-daliadau uchod eto, neu
- sydd wedi gwneud cais ond yn dal i aros am benderfyniad.

Mae'n rhaid i'r person rydych yn gofalu amdano wneud cais am Lwfans Byw i'r Anabl, Lwfans Gweini neu Lwfans Gweini Cyson ar unwaith. Gweler y rhestr uchod. Os ydynt eisoes yn cael un o'r budd-daliadau hyn mae'n rhaid i chi wneud cais am Lwfans Gofalwr ar unwaith. Peidiwch ag oedi. Os na fyddwch yn gwneud cais o fewn 3 mis i'r dyddiad y bydd y person rydych yn gofalu amdano yn dechrau cael Lwfans Byw i'r Anabl, Lwfans Gweini neu Lwfans Gweini Cyson, byddwch yn colli budd-dal.

Mae cael Lwfans Gofalwr yn golygu y gallech gael

- Lwfans Ceisio Gwaith yn seiliedig ar incwm
- Cymhorthdal Incwm
- Credyd Pensiwn
- Budd-dal Tai, neu
- Budd-dal Treth Cyngor.

Gallwch hawlio'r budd-daliadau neu'r hawliadau hyn ar yr un pryd â Lwfans Gofalwr. I gael rhagor o wybodaeth gweler **tudalen 10**.

Sut i wneud cais am Lwfans Gofalwr

Cwblhewch y ffurflen gais. Er y gallai ymddangos yn hir, peidiwch â digalonni. Ni fydd yn cymryd cyn hired ag y credwch i'w llenwi ac efallai na fydd yn rhaid i chi ateb pob cwestiwn.

Os mai'ch ateb i gwestiwn fydd **Na**, mae'n rhaid i chi dicio'r blwch **Na**. Bydd hyn yn ein helpu i ddelio â'ch cais yn fwy cyflym.

Os byddwch yn cael unrhyw broblemau wrth gwblhau'r ffurflen gais gall rhywun arall ei wneud ar eich rhan. Gallwch ofyn i ffrind, canolfan gynghori, y Ganolfan Byd Gwaith neu'r Llinell Ymholiadau Budd-daliadau. Gallwch ffonio'r Llinell Ymholiadau Budd-daliadau ar **0800 88 22 00**.

Mae'n rhaid i chi lofnodi'r datganiad ar y ffurflen gais hon ar ôl sicrhau bod **yr hyn rydych wedi'i ddweud wrthym** ar y ffurflen yn gyflawn ac yn gywir.

Gallwch bellach wneud cais am Lwfans Gofalwr neu ddweud wrthym am unrhyw newidiadau mewn amgylchiadau ar-lein gan ddefnyddio ein ffurflen cam wrth gam syml. I gael rhagor o wybodaeth ewch i www.direct.gov.uk/carers

Sut i gysylltu â'r Uned Lwfans Gofalwr

Ein rhif ffôn yw **01253 856 123**.

Os oes gennych anawsterau lleferydd neu glyw gallwch gysylltu â ni drwy ddefnyddio ffôn testun ar **01772 562202**.

Gallwch ddefnyddio'r rhagddodiad typetalk **18001** hefyd.

Mae'r llinellau hyn ar agor rhwng 9.00am a 5.00pm, o ddydd Llun i ddydd Iau, a rhwng 9.00am a 4.30pm ar ddydd Gwener.

Gallwch gael rhagor o wybodaeth am Lwfans Gofalwr a gwasanaethau cysylltiedig ar ein gwefan. Y cyfeiriad yw www.direct.gov.uk/carers

Neu gallwch anfon e-bost atom i cau.customer-services@dwp.gsi.gov.uk

Gallwch ddefnyddio'r rhyngrwyd mewn llawer o lyfrgelloedd lleol.

Os hoffech ysgrifennu atom, ein cyfeiriad yw

Carer's Allowance Unit

Palatine House

Lancaster Road

Preston PR1 1HB.

Rhowch wybod i ni

- os ydych am i ni ddefnyddio braille, caset sain, CD neu brint bras, neu
- os nad Cymraeg neu Saesneg yw eich iaith gyntaf a hoffech gael gwybodaeth am ein gwasanaeth cyfieithu.

Beth fydd yn digwydd ar ôl i ni gael eich cais?

Lle y gallwn, byddwn yn eich ffonio os bydd angen rhagor o wybodaeth arnom. Byddwn yn ysgrifennu atoch i ddweud wrthy ch a allwch gael Lwfans Gofalwr. Ddydd Llun yw'r diwrnod talu arferol ar gyfer Lwfans Gofalwr.

Dylech aros 3 wythnos cyn disgwyl clywed gennym gyda phenderfyniad ar eich cais. Ni fyddwn yn dweud wrthy ch ein bod wedi cael eich ffurflen gais. Ein nod yw delio â'ch cais o fewn 3 wythnos. Bydd o gymorth i ni os na fyddwch yn cysylltu â ni tan ar ôl 3 wythnos.

Gall eich swyddfa Canolfan Byd Gwaith leol gynnig Cyfweliad sy'n Canolbwyntio ar Waith i chi gydag ymgynghorydd personol. Nid oes angen i chi fynd i'r cyfweliad ar gyfer eich cais am Lwfans Gofalwr. Ond, gall eich helpu i gael cyngor am gyflogaeth neu hyfforddiant rhan amser. Mae'r help ar gael, naill ai nawr, neu'n ddiweddarach os bydd eich cyfrifoldebau gofalu yn newid.

Os hoffech

- drafod a allai Cyfweliad sy'n Canolbwyntio ar Waith fod yn addas i chi, neu
- trefnu cyfweliad

cysylltwch â'r Ganolfan Byd Gwaith

Mae rhif ffôn a chyfeiriad y Ganolfan Byd Gwaith yn adran rhifau busnes y llyfr ffôn. Edrychwch o dan **Jobcentre Plus**.

Os ydych yn gwneud cais am Gymhorthdal Incwm, Budd-dal Analluogrwydd neu Lwfans Cyflogaeth a Chymorth bydd angen i chi gael Cyfweliad sy'n Canolbwyntio ar Waith fel rhan o'ch cais am y budd-daliadau hynny. Bydd y Ganolfan Byd Gwaith yn cysylltu â chi os bydd angen i chi fynd i Gyfweliad sy'n Canolbwyntio ar Waith.

Os nad ydych yn fodlon ar ein gwasanaeth a'ch bod am wneud cwyn

Os nad ydych yn fodlon ar ein gwasanaeth a'ch bod yn dymuno gwneud cwyn neu sylw, gallwch gysylltu â ni dros y ffôn, neu e-bost gan ddefnyddio'r manylion cyswllt a restrir ar **dudalen 7**.

Byddwn yn ceisio ateb eich cwyn o fewn 7 diwrnod gwaith i'w derbyn. Os na fyddwn yn gallu ateb eich cwyn o fewn yr amser hwn, byddwn yn esbonio pam i chi. Byddwn hefyd yn dweud wrthy ch pryd y cewch ateb llawn.

Beth arall gallaf wneud cais amdano?

Lwfans Ceisio Gwaith, Cymhorthdal Incwm, Lwfans Cyflogaeth a Chymorth a Chredyd Pensiwn

Os ydych am wneud cais am Gredyd Pensiwn, neu os hoffech gael cyngor a gwybodaeth gyffredinol, cysylltwch â'r swyddfa sy'n delio â'ch budd-dal neu hawl, neu'r Canolfan Cyngor ar Bopeth.

I gael rhagor o wybodaeth am Gymhorthdal Incwm, gofynnwch am daflen am Gymhorthdal Incwm yn y Ganolfan Byd Gwaith. Neu ewch i wefan y Ganolfan Byd Gwaith yn www.canolfanbydgwaith.gov.uk

Os hoffech gael gwybod am Gredyd Pensiwn, neu wneud cais amdano, cysylltwch â'r Gwasanaeth Pensiwn.

Am ragor o wybodaeth am Gredyd Pensiwn gofynnwch am daflenni am Gredyd Pensiwn gan y Ganolfan Byd Gwaith neu'ch Canolfan Pensiwn. Neu ewch i wefan Y Gwasanaeth Pensiwn yn www.ygwasanaethpensiwn.gov.uk

Credyd Treth Plant

Efallai y gallech wneud cais am Gredyd Treth Plant. Taliad i gefnogi teuluoedd â phlant yw hwn. Gellir ei hawlio gan bobl sy'n gyfrifol am un plentyn neu berson ifanc neu fwy.

I gael rhagor o wybodaeth am Gredyd Treth Plant, ewch i wefan Cyllid a Thollau EM. Y cyfeiriad yw www.hmrc.gov.uk Gallwch wneud cais ar-lein hefyd.

Gallwch hefyd ffonio llinell gymorth Cyllid a Thollau EM ar

- **0845 300 3900** os ydych yn byw yng Nghymru, Lloegr neu'r Alban, neu

- **0845 603 2000** os ydych yn byw yng Ngogledd Iwerddon.

Os oes gennych anawsterau lleferydd neu glyw gallwch gysylltu â Chyllid a Thollau EM drwy ddefnyddio ffôn testun ar

- **0845 300 3909** os ydych yn byw yng Nghymru, Lloegr neu'r Alban, or

- **0845 607 6078** os ydych yn byw yng Ngogledd Iwerddon.

Mae'r llinellau ar agor rhwng 8am ac 8pm, 7 diwrnod yr wythnos. Mae'r llinellau ar gau ar Ddydd Nadolig, Gŵyl San Steffan, Dydd Calan a Sul y Pasg.

A fydd Lwfans Gofalwr yn effeithio ar fudd-daliadau eraill a gaf?

Hyd yn oed os ydych chi neu'ch partner yn cael budd-daliadau neu hawliadau eraill, dylech wneud cais am Lwfans Gofalwr.

Os ydych yn cael Lwfans Gofalwr neu os oes gennych hawl sylfaenol i Lwfans Gofalwr, ychwanegir swm ychwanegol pan fyddwn yn cyfrifo

- Credyd Pensiwn, a elwir yn swm ychwanegol am ofalu
- Lwfans Ceisio Gwaith, a elwir yn Breimiwm Gofalwr,
- Cymhorthdal Incwm, a elwir yn Breimiwm Gofalwr a
- Lwfans Cyflogaeth a Chymorth sy'n gysylltiedig ag incwm, a elwir yn Breimiwm Gofalwr.

Ystyr *hawl sylfaenol* yw bod gennych hawl i gael Lwfans Gofalwr ond na chaiff ei dalu am eich bod yn cael budd-dal neu hawliad arall sydd gymaint neu'n fwy na Lwfans Gofalwr.

Ceir rhestr o fudd-daliadau a hawliadau ar **dudalen 11**.

£27.75 yw cyfradd wythnosol bresennol Premiwm Gofalwr.

Byddwn yn dweud wrth y swyddfa sy'n talu eich Lwfans Ceisio Gwaith, Cymhorthdal Incwm, Lwfans Cyflogaeth a Chymorth neu Gredyd Pensiwn eich bod yn cael Lwfans Gofalwr neu fod gennych hawl sylfaenol.

Os ydych yn cael Budd-dal Tai neu Fudd-dal Treth Cyngor ar ei ben ei hun neu gydag unrhyw rai o'r budd-daliadau neu hawliadau a restrir ar **dudalen 11**, dylech wneud cais am Lwfans Gofalwr. Bydd y cyngor lleol yn cynnwys swm ar gyfer y Premiwm Gofalwr wrth gyfrifo faint o Fudd-dal Tai neu Fudd-dal Treth Cyngor y gallwch ei gael.

Er mwyn cael help ychwanegol mae'n rhaid i chi ddweud wrth y swyddfa sy'n talu eich Budd-dal Tai neu Fudd-dal Treth Cyngor eich bod yn cael Lwfans Gofalwr. Er enghraifft, dylech ddweud wrthynt fel y gallant gynnwys y Premiwm Gofalwr pan fyddant yn cyfrifo eich budd-dal. Mae angen i chi hefyd ddweud wrth eich cyngor lleol os oes gennych hawl sylfaenol i Lwfans Gofalwr.

Os oes rhywun yn cael arian ychwanegol ar eich cyfer gyda'u budd-dal, bydd yr arian ychwanegol hwn yn dod i ben neu'n lleihau os cewch Lwfans Gofalwr.

Os byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth

Gelwir oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth yn *Gohirio Pensiwn y Wladwriaeth* hefyd. Os oes gennych hawl i gael Lwfans Gofalwr, ni fydd unrhyw ddyddiau y cewch Lwfans Gofalwr yn cyfrif tuag at Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad y gallech ei gael pan fyddwch yn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth. Gweler **tudalen 12** i gael rhagor o wybodaeth am sut y gallai effeithio ar eich partner.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau am effaith cael Lwfans Gofalwr tra byddwch yn gohirio eich Pensiwn y Wladwriaeth, cysylltwch â'r Gwasanaeth Pensiwn neu gofynnwch am eu canllaw manwl ar ohirio. Gallwch gael copi o'r daflen ar y wefan. Y cyfeiriad yw www.ygwasanaethpensiwn.gov.uk

Lwfans Gofalwr a budd-daliadau eraill

Os cewch unrhyw rai o'r budd-daliadau a ddangosir isod gallai effeithio ar p'un a fyddwn yn talu eich Lwfans Gofalwr

- Pensiwn y Wladwriaeth
- Budd-dal Analluogrwydd
- Lwfans Anabledd Difrifol
- Lwfans hyfforddi
- Atodiad i'r Anghyflogadwy – a delir gyda Budd-dal Anabledd Anafiadau Diwydiannol neu Bensiwn Rhyfel
- Pensiwn Gwraig Weddw neu Lwfans Profedigaeth
- Lwfans Mam Weddw neu Lwfans Rhiant Gwedd
- Pensiwn Rhyfel Gwraig Weddw neu Bensiwn Rhyfel Gŵr Gwedd
- Lwfans Mamolaeth
- Budd-dal Marwolaeth Ddiwydiannol
- Lwfans Ceisio Gwaith yn seiliedig ar gyfraniadau
- Lwfans Cyflogaeth a Chymorth yn seiliedig ar gyfraniadau.

Os na fyddwn yn talu Lwfans Gofalwr i chi am eich bod yn cael un o'r budd-daliadau hyn, efallai y gallwch gael arian ychwanegol o hyd. Gall yr arian ychwanegol gael ei adio at eich Lwfans Ceisio Gwaith yn seiliedig ar incwm, Cymhorthdal Incwm, Lwfans Cyflogaeth a Chymorth, Credyd Pensiwn, Budd-dal Tai neu Fudd-dal Treth Cyngor. Gweler **tudalen 10** am fanylion

Os yw swm y budd-dal a gewch yn llai na swm y Lwfans Gofalwr y gallech ei gael, byddwn yn talu'r gwahaniaeth.

Os oes rhywun yn cael unrhyw rai o'r budd-daliadau a ddangosir uchod a allai gynnwys arian ychwanegol i chi, byddwn yn trefnu i'r arian ychwanegol ddod i ben neu leihau. Yna byddwn yn talu'r Lwfans Gofalwr i chi.

Os cewch Fudd-dal Gwraig Weddw neu Fudd-daliadau Profedigaeth, gwnewch gais am Lwfans Gofalwr beth bynnag. Efallai y gallwch gael cyfraniadau Yswiriant Gwladol (YG). Gallwch gael rhagor o wybodaeth am gyfraniadau YG ar **dudalen 13** o'r nodiadau hyn.

Arian ychwanegol ar ben eich Lwfans Gofalwr

Mae'n bosibl y gallwch gael arian ychwanegol ar ben ein Lwfans Gofalwr ar gyfer oedolyn dibynnol sy'n byw gyda chi sydd

- yn ŵr, gwraig neu bartner sifil i chi
- yn rhywun arall sy'n gofalu am blentyn neu blant rydych chi neu'ch partner yn cael Budd-dal Plant ar ei gyfer/ar eu cyfer.

Os

- rydych yn cael arian ychwanegol ar ben eich Lwfans Gofalwr ar gyfer oedolyn dibynnol, ac
- mae rhywun arall eisoes yn cael arian ychwanegol ar ben ei fudd-dal ar gyfer oedolyn dibynnol

gall y person sydd eisoes yn cael arian ychwanegol golli rhywfaint o'i fudd-dal.

Os

- rydych chi neu'ch partner yn cael Lwfans Ceisio Gwaith yn seiliedig ar incwm, Cymhorthdal Incwm, Lwfans Cyflogaeth a Chymorth yn seiliedig ar incwm neu Gredyd Pensiwn, ac
- nid ydych yn gwneud cais am yr holl arian ychwanegol y gallwch ei gael gyda Lwfans Gofalwr,

gallai swm y Lwfans Ceisio Gwaith, Cymhorthdal Incwm, Lwfans Cyflogaeth a Chymorth neu Gredyd Pensiwn a gewch newid.

I gael gwybod ble i gael cyngor ar hyn, gweler **tudalen 15** o'r nodiadau hyn. I wneud cais am arian ychwanegol, llenwch y ffurflen gais a'r ffurflen **Arian ychwanegol ar gyfer oedolyn dibynnol**.

Yr arian ychwanegol ar gyfer oedolyn dibynnol yw £30.20

Os byddwch yn gwneud cais am arian ychwanegol ar gyfer oedolyn dibynnol bydd yn rhaid i ni hefyd gadarnhau ei gyfrif Yswiriant Gwladol a chadarnhau pwy ydyw. Mae hyn yn golygu y bydd angen i chi roi'r wybodaeth gywir i ni fel y gallwn wneud hyn. Os byddwch yn gwneud cais am arian ychwanegol ond na fyddwch yn rhoi'r wybodaeth gywir i ni, gall eich cais eich hun am fudd-dal gael ei oedi neu ei wrthod.

Os ydych yn cael arian ychwanegol gyda Lwfans Gofalwr ar gyfer eich gŵr, eich gwraig neu'ch partner sifil a'u bod wedi oedi cyn gwneud cais am eu Pensiwn y Wladwriaeth, ni fydd unrhyw ddiwrnodau y cewch y swm ychwanegol hwn ar eu cyfer yn cyfrif tuag at unrhyw Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad y gallent ei gael pan fyddant yn gwneud cais am eu Pensiwn y Wladwriaeth.

Gelwir oedi cyn gwneud cais yn *Gohirio Pensiwn y Wladwriaeth* hefyd.

Os oes gan y naill neu'r llall ohonoch unrhyw gwestiynau am effaith cael Lwfans Gofalwr tra byddwch yn gohirio eich Pensiwn y Wladwriaeth, cysylltwch â'r Gwasanaeth Pensiwn neu gofynnwch am eu canllaw manwl ar ohirio. Gallwch gael copi o'r daflen ar y wefan. Y cyfeiriad yw

www.ygwasanaethpensiwn.gov.uk

Rhagor o wybodaeth am Lwfans Gofalwr

Bonws Nadolig

Cewch fonws di-dreth gyda'ch Lwfans Gofalwr yn fuan cyn y Nadolig bob blwyddyn. Galwn y bonws di-dreth hwn yn Fonws Nadolig. Dim ond os nad ydych yn cael Bonws Nadolig gyda budd-dal arall y cewch Fonws Nadolig gyda'ch Lwfans Gofalwr.

Cyfraniadau Yswiriant Gwladol (YG)

Ar gyfer pob wythnos rydym yn talu Lwfans Gofalwr i chi byddwch fel arfer yn cael cyfraniad Yswiriant Gwladol (YG) wedi'i ychwanegu at eich cofnod YG. Fel arfer cewch hefyd gyfraniad YG ar gyfer unrhyw wythnos

- y mae gennych hawl i gael Lwfans Gofalwr, ac
- nad ydym yn eich talu, am eich bod hefyd yn cael Budd-dal Gwraig Weddw neu Fudd-daliadau Profedigaeth ar yr un gyfradd wythnosol â'ch Lwfans Gofalwr neu gyfradd uwch.

Gall y cyfraniadau YG hyn eich helpu i gael budd-daliadau neu hawliadau eraill ar y gyfradd sylfaenol yn y dyfodol. Ni chewch gyfraniad YG gyda'ch Lwfans Gofalwr os ydych eisoes yn cael cyfraniadau YG gyda budd-dal arall. Er enghraifft, efallai eich bod yn cael cyfraniadau YG gyda'ch Budd-dal Analluogrwydd neu Lwfans Cyflogaeth a Chymorth.

Os ydych yn wraig briod, ni allwn roi cyfraniadau YG i chi os ydych yn talu cyfraniadau YG ar y gyfradd ostyngol.

Ni chewch gyfraniadau YG yn y flwyddyn dreth y byddwch

- yn cyrraedd 60 oed os ydych yn ferch, neu
- yn cyrraedd 65 oed os ydych yn ddyn.

Ail Bensiwn y Wladwriaeth

Ar gyfer pob blwyddyn dreth lawn y byddwn yn talu Lwfans Gofalwr i chi byddwch yn cronni pensiwn ychwanegol yn awtomatig a elwir yn Ail Bensiwn y Wladwriaeth, a elwir weithiau yn pensiwn ychwanegol. Os na fyddwn yn talu eich Lwfans Gofalwr am eich bod yn cael budd-daliadau neu hawliadau eraill ar yr un gyfradd wythnosol neu uwch, byddwch yn cronni Ail Bensiwn y Wladwriaeth o hyd. Telir y pensiwn ychwanegol gyda'ch Pensiwn sylfaenol y Wladwriaeth pan fyddwch yn cyrraedd oedran pensiwn y wladwriaeth.

Rhagor o wybodaeth am Lwfans Gofalwr parhad

Os oes rhywun arall hefyd yn gofalu am yr un person

Os oes rhywun arall hefyd yn gofalu am yr un person â chi, dim ond un ohonoch all gael Lwfans Gofalwr. Mae'n rhaid i chi benderfynu rhyngoch pwy sy'n mynd i wneud cais amdano. Gweler **tudalen 15** i gael gwybod ble i gael help a chynghor.

Os ydych yn gofalu am fwy nag un person

Dim ond unwaith yr wythnos y byddwn yn talu Lwfans Gofalwr i chi hyd yn oed os ydych yn gofalu am fwy nag un person.

Yr amser rydych yn ei dreulio yn gofalu am rywun

Os byddwch yn rhoi'r gorau i ofalu am y person yn eich gofal, am gyfnod byr, efallai y gallwch gael Lwfans Gofalwr o hyd.

Er enghraifft, efallai y gallwch gael Lwfans Gofalwr

- os bydd y person rydych yn gofalu amdano yn mynd i'r ysbyty neu rhywle tebyg
- os byddwch chi'n mynd i'r ysbyty neu rywle tebyg.

Ond mae'n rhaid i chi ddweud wrthym ar unwaith am unrhyw wythnos pan fyddwch yn gofalu am rywun am lai na 35 awr.

Mae wythnos o ddechrau dydd Sul tan ddiwedd y dydd Sadwrn nesaf.

Os na allwch gael Lwfans Gofalwr

Efallai y gallwch gael help gan y Cynllun Diogelwch Cyfrifoldebau Cartref os na allwch gael Lwfans Gofalwr, a'ch bod yn gofalu am rywun sy'n cael

- Lwfans Byw i'r Anabl, neu
- Lwfans Gweini, neu
- Lwfans Gweini Cyson.

Mae'r Cynllun Diogelwch Cyfrifoldebau Cartref yn gwneud yn siŵr na fydd pobl yn cael llai o Bensiwn y Wladwriaeth yn y dyfodol am eu bod yn aros gartref i ofalu am rywun.

Gofynnwch am ffurflen **CF411W Diogelwch Cyfrifoldebau Cartref**. Gallwch gael y ffurflen hon o'r Ganolfan Byd Gwaith. Mae taflen **DHC1JPW Canllaw i bobl anabl, pobl â chyflyrau iechyd, a gofalwyr** hefyd yn rhoi manylion am help arall sydd ar gael i ofalwyr.

Efallai y gallwch hefyd gronni Ail Bensiwn y Wladwriaeth, a elwir weithiau yn bensiwn ychwanegol, os gallwch gael Diogelwch Cyfrifoldebau Cartref. Telir Ail Bensiwn y Wladwriaeth gyda'ch Pensiwn sylfaenol y Wladwriaeth pan fyddwch yn cyrraedd oedran pensiwn y wladwriaeth.

Ble i gael help a chyngor

- Os hoffech gael cyngor a gwybodaeth gyffredinol am fudd-daliadau neu hawliadau, cysylltwch â'r Ganolfan Byd Gwaith. Gallwch ddod o hyd i'r rhif ffôn a'r cyfeiriad yn adran rhifau busnes y llyfr ffôn. Edrychwch o dan Jobcentre Plus. Gallwch gael rhagor o wybodaeth a ffurflenni cais ar-lein yn **www.canolfanbydgywaith.co.uk**
- Os hoffech gael gwybodaeth am Gredyd Pensiwn, gallwch ffonio'r Gwasanaeth Pensiwn. Y rhif ffôn yw **0845 60 60 275**. Neu ewch i wefan Y Gwasanaeth Pensiwn yn **www.ygwasanaethpensiwn.gov.uk**
- Os hoffech wybod am fudd-daliadau neu hawliadau ar gyfer pobl ag anabledau, ffoniwch y Llinell Ymholiadau Budd-daliadau. Y rhif ffôn yw Rhadffon **0800 88 22 00**.
Ni fydd gan y person y byddwch yn siarad ag ef eich cofnodion felly dim ond cyngor cyffredinol y gallant ei roi i chi.
Os oes gennych anawsterau gyda'ch lleferydd neu eich clyw gallwch gysylltu â'r Llinell Ymholiadau Budd-daliadau drwy ddefnyddio ffôn testun ar Rhadffon **0800 24 33 55**.
Gallwch hefyd gael help mewn canolfan gynghori fel y Ganolfan Cyngor ar Bopeth.
- Gallwch hefyd gysylltu â
Carers UK
20 Great Dover Street
London
SE1 4LX
Gallant gynnig cyngor ar amrywiaeth o faterion am ofalwyr. Rhif y llinell gymorth yw Rhadffon **0808 808 7777**.
Mae'r llinellau ar agor rhwng 10am a 12 canol dydd a rhwng 2pm a 4pm ar ddydd Mercher a dydd Iau yn unig.
Peidiwch ag anfon eich ffurflen gais i'r cyfeiriad hwn.
Anfonwch hi i'r cyfeiriad ar **dudalen 7**. Neu gallwch fynd i wefan Carers UK yn **www.carersuk.org**
- Os hoffech gael gwybodaeth am gymorth ariannol, hawliau, cyflogaeth, byw'n annibynnol a llawer mwy, ewch i **www.direct.gov.uk**

Ble i gael help a chynghor parhad

Os bydd angen help arnoch i gwblhau'r ffurflenni hyn

Os bydd angen help arnoch i gwblhau'r ffurflenni hyn, ffoniwch **0800 88 22 00**. Bydd y person y byddwch yn siarad â hwy yn trefnu i rywun eich ffonio'n ôl. Bydd y person a fydd yn eich ffonio'n ôl wedi cael ei hyfforddi'n arbennig i'ch helpu i lenwi'r ffurflenni hyn. Bydd ganddo gopi o'r ffurflenni a bydd yn mynd drwyddynt gyda chi dros y ffôn. Neu gall lenwi'r ffurflenni ar eich rhan.

Os bydd yn llenwi'r ffurflenni ar eich rhan, bydd yn eu hanfon atoch. Yna gallwch ddarllen dros y ffurflenni, eu llofnodi a'u hanfon yn ôl. Gall anfon y ffurflenni wedi'u cwblhau mewn print bras. Bydd yn anfon amlen atoch. Nid oes angen stamp arni. Anfonwch y dogfennau rydym yn gofyn i chi amdanynt gyda'r ffurflenni.

Cadwch y nodiadau hyn er gwybodaeth

Dim ond gwybodaeth gyffredinol y bydd y nodiadau yn ei rhoi i chi ac nid ydynt yn ddatganiad cyflawn o'r gyfraith.

Lwfans Gofalwr

Ffurflen gais

- Defnyddiwch y ffurflen hon i wneud cais am Lwfans Gofalwr.
- Darllenwch y Nodiadau a ddaeth gyda'r pecyn cais hwn cyn i chi lenwi'r ffurflen.
- Mae'n rhaid i chi, y gofalwr, gwblhau'r ffurflen ac nid y person rydych yn gofalu amdano.
- Ysgrifennwch yn glir mewn inc.
- Atebwch bob cwestiwn sy'n berthnasol i chi a'ch partner, os oes gennych un, ac anfonwch yr holl ddogfennau rydym yn gofyn amdanynt.
- Os na allwch wneud hyn, cysylltwch â ni, ond efallai y bydd unrhyw fudd-dal y gallai fod gennych hawl i'w gael yn cael ei oedi.

i

Os bydd angen help arnoch i lenwi unrhyw ran o'r ffurflen gais hon ffoniwch y Llinell Ymholiadau Budd-daliadau ar 0800 88 22 00.

Os oes gennych anawsterau gyda'ch lleferydd neu eich clyw gallwch gysylltu â ni drwy ddefnyddio ffôn testun ar **01772 562202** neu ddefnyddio'r rhagddodiad typetalk **18001**.

Nid yw ein gwasanaeth ffôn testun yn derbyn negeseuon testun o ffonau symudol.

Mae'r ffurflen hon ar gael mewn

- **print bras**, neu
- **braille**.

Ffoniwch **01253 856 123**.

Amdanoch chi – y gofalwr

Atebwch y cwestiynau ar y ffurflen hon mewn LLYTHRENNAU BRAS

Teitl, er enghraifft
Mr, Mrs, Miss, Ms

Cyfenw neu enw teuluol

Pob enw arall yn llawn

Pob cyfenw neu enw
teuluol arall rydych wedi
eu defnyddio neu gael eich
adnabod wrthynt

Rhif Yswiriant Gwladol (YG)

Llythrennau		Rhifau					Llythyren
____	____	____	____	____	____	____	____

Gallwch gael hwn o'ch cerdyn rhif YG, llythyrau am fudd-daliadau, sliplau cyflog neu ffurflen P60. Os nad oes gennych rif YG, neu os oes gennych un sy'n dechrau â TN neu ZZ, cysylltwch â'r Ganolfan Byd Gwaith. Os na fyddwch yn rhoi eich rhif YG, efallai y bydd unrhyw fudd-dal y gallai fod gennych hawl i'w gael yn cael ei oedi.

Amdanoch chi – y gofalwr parhad

Dyddiad geni

Diwrnod	Mis	Blwyddyn
/	/	

Cyfeiriad

Cod post								

Rhif ffôn yn ystod y dydd
lle y gallwn gysylltu â chi neu adael neges. Cofiwch gynnwys y cod deialu

Os oes gennych anawsterau gyda'ch lleferydd neu'ch clyw ac am i ni gysylltu â chi drwy ffôn testun, ticiwch yma.

Rhif ffôn symudol

Beth yw eich statws priodasol neu bartneriaeth sifil?

sengl wedi gwahanu

priod neu bartner sifil wedi ysgaru neu

Mae *partner* yn golygu

- person rydych yn briod â hwy neu berson rydych yn byw gyda hwy fel petaech yn briod â hwy, neu

byw gyda phartner diddymu

- bartner sifil neu berson rydych yn byw gyda hwy fel petaech yn bartneriaid sifil.

gweddw neu'n bartner sifil sydd wedi goroesi

Eich Lwfans Gofalwr

Pryd rydych am i'ch cais am Lwfans Gofalwr ddechrau?

Mae'n rhaid i chi roi'r union ddyddiad neu gall eich cais gael ei oedi.

Os na fyddwch yn rhoi dyddiad ni allwn dderbyn eich cais a byddwn yn dychwelyd y ffurflen hon atoch.

Diwrnod	Mis	Blwyddyn
/	/	

Gwnewch nodyn o'r dyddiad hwn gan y byddwn yn gofyn i chi amdano eto yn ddiweddarach.

Enghraifft o union ddyddiad

16	/	08	/	2006

Os ydych yn byw yng Nghymru ac yr hoffech i ni gysylltu â chi yn Gymraeg, ticiwch y blwch hwn.

i I gael rhagor o wybodaeth darllenwch **dudalen 6** o'r **Nodiadau**.

Amdanoch chi – y gofalwr parhad

Beth yw eich cenedligrwydd?

Er enghraifft, Prydeinig

A oes gennych basbort
Tramor Prydeinig?

Os oes gennych basbort
Prydeinig safonol, ticiwch Na.

Na

Oes Ceir gwahanol fathau o basbortau Tramor Prydeinig.
Byddwn yn cysylltu â chi ynglŷn â'ch pasbort.

Ydych chi wedi bod yn
byw yn y Deyrnas Unedig
erioed?

Na Ewch i'r cwestiwn nesaf.

Ydw Ewch i **Ynglŷn a'ch partner.**

Ydych chi'n byw yn y
Deyrnas Unedig ar hyn o
bryd?

Na Byddwn yn cysylltu â chi ynglŷn â hyn.

Ydw Ewch i'r cwestiwn nesaf.

Pryd y gwnaethoch gyrraedd
y Deyrnas Unedig?

 / /

O ba wlad rydych wedi
dod?

Ydych chi'n bwriadu
dychwelyd i'r wlad honno?

Na

Ydw Dywedwch pryd

 / /

Beth yw'r rhif cyfeirnod
fisa a ddangosir yn eich
pasbort?

2 lythyren ac yna 6 rhif yw
hwn fel arfer, er enghraifft
AB123456. Nid eich rhif
pasbort ydyw.

Os ydych yn credu bod unrhyw fanylion personol eraill y dylem
wybod amdanynt, er enghraifft, enwau neu gyfeiriadau
blaenorol, dywedwch wrthym amdanynt ar **dudalen 26**.

Ynglŷn a'ch partner

Beth yw eich statws
priodasol neu bartneriaeth
sifil?

sengl

wedi gwahanu

priod neu
bartner sifil

wedi ysgaru neu bartneriaeth
sifil wedi'i diddymu

byw gyda phartner

gweddw neu'n bartner
sifil sydd wedi goroesi

Mae *partner* yn golygu

- person rydych yn briod â hwy neu berson rydych yn byw gyda hwy fel petaech yn briod â hwy, neu
- bartner sifil neu berson rydych yn byw gyda hwy fel petaech yn bartneriaid sifil.

Ynglŷn a'ch partner parhad

Ydych chi wedi cael partner ar unrhyw adeg ers y dyddiad rydych am i'ch cais ddechrau?

Os ydych chi wedi gwahanu oddi wrth eich partner ers y dyddiad rydych am i'ch cais ddechrau, mae angen i ni gael gwybod am ei fanylion o hyd.

Na Ewch i dudalen 5.

Ydw Pryd gwnaeth eich partner ymuno â'ch cartref?

/	/

Ydych chi wedi gwahanu oddi wrth eich partner ers y dyddiad rydych am i'ch cais ddechrau?

Na

Ydw Pryd y gwnaethoch wahanu?

/	/

Teitl eich partner, er enghraifft Mr, Mrs, Miss, Ms

Eu cyfenw neu enw teuluol

Ei enwau eraill yn llawn

Pob cyfenw neu enw teuluol arall y mae wedi eu defnyddio neu wedi cael ei adnabod wrthynt

Eu rhif Yswiriant Gwladol (YG)

Llythrennau Rhifau Llythyren

____	____	____	____	____	____	____	____	____

Gallwch gael hwn oddi ar ei gerdyn rhif YG, llythyrau am fudd-daliadau, slipiau cyflog neu ffurflen P60. Os na fyddwch yn nodi ei rif YG i ni, efallai y bydd unrhyw fudd-dal y gallai fod gennych hawl i'w gael yn cael ei oedi.

Ei ddyddiad geni

Diwrnod Mis Blwyddyn

/	/

Ei gyfeiriad
os yw'n wahanol i'ch un chi

Cod post	____	____	____	____	____	____	____

Beth yw ei genedligrwydd?
Er enghraifft, Prydeinig

Y gofal rydych yn ei ddarparu

Dywedwch wrthym am y person rydych yn gofalu amdano.

Bydd hyn yn ein helpu i ddelio â'ch cais yn fwy cyflym.

Teitl, er enghraifft

Mr, Mrs, Miss, Ms

Ei gyfenw neu enw teuluol

Ei enwau eraill yn llawn

Ei rif Yswiriant Gwladol (YG)

Llythrennau

Rhifau

Llythyren

Gallwch gael hwn oddi ar ei gerdyn rhif YG, llythyrau am fudd-daliadau, slipiau cyflog neu ffurflen P60.

Mae gan blant 16 oed ac iau rifau YG. Gellir dod o hyd i rif YG y plentyn ar lythyrau Lwfans Byw i'r Anabl. Dyna yw'r rhif cyfeirnod.

Bydd hyn yn ein helpu i ddelio â'ch cais yn fwy cyflym.

Ei ddyddiad geni

Diwrnod

Mis

Blwyddyn

 / /

Ei gyfeiriad

Nid oes rhaid i chi fod yn byw yn yr un cyfeiriad â'r person rydych yn gofalu amdano.

Cod post	____	____	____	____	____	____	____	____

Ei rif ffôn yn ystod y dydd, gan gynnwys cod deialu. Ni fyddwn yn rhoi'r rhif hwn i unrhyw un arall.

Sut mae'r person hwn yn perthyn i chi?

Os nad yw'n perthyn, ysgrifennwch DIM.

A oes rhywun wedi eich talu i ofalu am y person hwn ers y dyddiad rydych am ddechrau gwneud cais?

Na

Oes Dywedwch wrthym am y person sy'n eich talu

Ei gyfenw neu enw teuluol

Ei enwau eraill yn llawn

Y gofal rydych yn ei ddarparu parhad

Ei gyfeiriad

Cod post								

Faint maent yn talu i chi bob wythnos?

£	

Pryd y gwnaethoch ddechrau cael yr arian hwn?

	/		/	

A oes unrhyw un arall wedi hawlio Lwfans Gofalwr ar gyfer y person hwn yn y gorffennol?

Ni all dau berson gael Lwfans Gofalwr ar yr un pryd am ofalu am yr un person.

Na

Oes Dywedwch wrthym am y person sydd wedi gwneud cais o'r blaen.

I gael rhagor o wybodaeth darllenwch **dudalen 14** o'r **Nodiadau**.

Ei gyfenw neu enw teuluol

Ei enwau eraill yn llawn

Ei gyfeiriad

Cod post								

Ei rif Yswiriant Gwladol (YG), os ydych yn ei wybod.

Llythrennau	Rhifau	Llythyren
____	____	____

Ei ddyddiad geni

Diwrnod	Mis	Blwyddyn
	/	/

Y gofal rydych yn ei ddarparu parhad

Ydych chi'n treulio 35 awr neu fwy bob wythnos yn gofalu am y person rydych yn gofalu amdano?

Na

Ydw

Ydych chi wedi cael unrhyw seibiannau o ofalu am y person hwn ers y dyddiad rydych am i'ch cais ddechrau?

Na

Ydw Rhowch union ddyddiadau ac amseroedd y seibiannau yn y tabl isod.

Ystyr *seibiant* yw adeg lle, am unrhyw reswm, y gwnaethoch dreulio llai na 35 awr yr wythnos yn gofalu am y person rydych yn gofalu amdano. Er enghraifft, os

- ydynt mewn gofal seibiant, mewn ysbyty neu ar wyliau hebddoch chi, neu
- rydych chi mewn ysbyty neu ar wyliau hebddyn nhw.

	Dyddiad	Amser	Rheswm dros y seibiant	✓
O		am/pm		
I		am/pm		
O		am/pm		
I		am/pm		
O		am/pm		
I		am/pm		

Os ydych wedi cael mwy na 3 seibiant, rhowch wybod amdanynt ar **dudalen 26**.

Ticiwch y golofn ddiwethaf os oeddech chi neu'r person rydych yn gofalu amdano yn cael triniaeth feddygol neu driniaeth arall fel claf mewnol mewn ysbyty neu rywle tebyg.

Ystyr *triniaeth feddygol* yw pethau fel triniaeth lawfeddygol neu dderbyn cyffuriau a phigiadau.

Ystyr *triniaeth arall* yw pethau fel gwasanaethau nyrsio gan staff wedi'u hyfforddi'n arbennig. Mae hyn yn cynnwys pethau fel

- goruchwyllo
- therapi
- gwasanaethau cymorth
- cyngor a hyfforddiant mewn sgiliau cymdeithasol a domestig.

Nid yw'n cynnwys gofal neu sylw syml gan staff anghymwys.

Y gofal rydych yn ei ddarparu parhad

Oeddech chi'n gofalu am y person hwn am o leiaf 35 awr yr wythnos cyn y dyddiad rydych am i'ch cais ddechrau?

Na

Oeddwn Pryd y gwnaethoch ddechrau gofalu am y person hwn?

/	/

Ydych chi wedi cael unrhyw seibiannau eraill o ofalu am y person hwn yn y 26 wythnos cyn y dyddiad rydych am i'ch cais ddechrau?

Na

Ydw Rhowch union ddyddiadau ac amseroedd y seibiannau yn y tabl isod.

	Dyddiad	Amser	Rheswm dros y seibiant	✓
O		am/pm		
I		am/pm		
O		am/pm		
I		am/pm		
O		am/pm		
I		am/pm		

Os ydych wedi cael mwy na 3 seibiant, rhowch wybod amdanynt ar **dudalen 26**.

Ticiwch y golofn ddiwethaf os oeddech chi neu'r person rydych yn gofalu amdano yn cael triniaeth feddygol neu driniaeth arall fel claf mewnol mewn ysbyty neu rywle tebyg.

A oedd y person rydych yn gofalu amdano i ffwrdd o'i gartref yn ystod unrhyw un o'r seibiannau rydych wedi dweud wrthym amdanynt?

No

Oedd Ble roedd yn aros?

Cod post							

Datganiad am y person rydych yn gofalu amdano

Dim ond un o'r datganiadau canlynol sydd angen ei lofnodi.

Mae angen i'r person rydych yn gofalu amdano fod yn gwybod eich bod yn hawlio Lwfans Gofalwr gan y gallai hyn effeithio ar ei fudd-daliadau.

- Gofynnwch i'r person rydych yn gofalu amdano ddarllen y nodiadau isod, yna llenwi a llofnodi **Datganiad 1** ar **dudalen 10**, os gall wneud hynny.

Os na all y person rydych yn gofalu amdano lofnodi'r datganiad ar **dudalen 10** oherwydd cyflwr iechyd, neu anabledd, neu am ei fod o dan 16 oed, gall rhywun sy'n gweithredu ar ran y person hwnnw lofnodi ar ei ran.

- Os ydych yn gweithredu ar ran y person rydych yn gofalu amdano, dylech ddarllen a llofnodi **Datganiad 2** ar **dudalen 10**, neu
- Os oes rhywun arall yn gweithredu ar ran y person rydych yn gofalu amdano, gofynnwch iddynt ddarllen a llofnodi **Datganiad 3** ar **dudalen 11**.

Nodiadau ar gyfer y person sy'n cael gofal

Os yw eich Lwfans Ceisio Gwaith yn seiliedig ar incwm, Cymhorthdal Incwm, Lwfans Cyflogaeth a Chymorth sy'n gysylltiedig ag incwm, Budd-dal Tai neu Fudd-dal Treth Cyngor yn cynnwys premiwm anabledd difrifol, efallai na fyddwch yn gallu cael y premiwm hwnnw mwyach os byddwn yn talu Lwfans Gofalwr i'ch gofalwr.

Os yw eich Credyd Pensiwn yn cynnwys swm ychwanegol ar gyfer anabledd difrifol, efallai na fyddwch yn gallu cael y swm ychwanegol hwnnw mwyach os byddwn yn talu Lwfans Gofalwr i'ch gofalwr.

I gael rhagor o wybodaeth am hyn dylech gysylltu â'r swyddfa sy'n delio â'ch budd-dal neu hawliad.

Ni effeithir ar eich Lwfans Byw i'r Anabl, Lwfans Gweini neu Lwfans Gweini Cyson os byddwn yn talu Lwfans Gofalwr i'ch gofalwr.

Nawr llofnodwch **un** o'r datganiadau canlynol.

Datganiad am y person rydych yn gofalu amdano parhad

Datganiad 1 – Os mai chi yw'r person sy'n cael gofal

Rwyf yn deall bod y gofalwr a enwir ar **dudalen 1** yn gwneud cais am Lwfans Gofalwr ac y gall hynny effeithio ar rai o'm budd-daliadau i.

Rwyf yn deall y byddwch yn edrych ar fanylion fy nghais am Lwfans Byw i'r Anabl, Lwfans Gweini neu Lwfans Gweini Cyson fel rhan o'i gais am Lwfans Gofalwr.

Ticiwch un o'r blychau canlynol

Gallaf gadarnhau bod y gofalwr a enwir ar **dudalen 1** yn gofalu amdanaf am o leiaf 35 awr yr wythnos

Ni allaf gadarnhau bod y gofalwr a enwir ar **dudalen 1** yn gofalu amdanaf am o leiaf 35 awr yr wythnos

Llofnod

Dyddiad

 / /

Os na allwch gadarnhau bod y gofalwr a enwir ar dudalen 1 yn gofalu amdanoch am o leiaf 35 awr yr wythnos, dywedwch wrthym pam.

Datganiad 2 – Os ydych yn gweithredu ar ran y person rydych yn gofalu amdano

Ticiwch un o'r blychau canlynol

Fi yw'r rhiant neu warcheidwad

atwrnai

penodai

goruchwyliwr barnwrol

derbynnydd

sy'n gweithredu at ddibenion budd-daliadau ar ran y person sy'n cael gofal.

Rwyf yn deall y gall fy nghais am Lwfans Gofalwr effeithio ar rai o'i fudd-daliadau.

Rwyf yn deall y byddwch yn edrych ar fanylion ei gais am Lwfans Byw i'r Anabl, Lwfans Gweini neu Lwfans Gweini Cyson fel rhan o'm cais am Lwfans Gofalwr.

Llofnod

Dyddiad

 / /

Datganiad am y person rydych yn gofalu amdano parhad

Datganiad 3 – Os ydych yn gweithredu ar ran y person sy'n cael gofal

Ticiwch un o'r blychau canlynol

- Fi yw'r rhiant neu warcheidwad
 atwrnai
 penodai
 goruchwyliwr barnwrol
 derbynnydd

sy'n gweithredu at ddibenion budd-daliadau ar ran y person sy'n cael gofal.

Rwyf yn deall y gall fy nghais am Lwfans Gofalwr effeithio ar rai o'i fudd-daliadau.

Rwyf yn deall y byddwch yn edrych ar fanylion ei gais am Lwfans Byw i'r Anabl, Lwfans Gweini neu Lwfans Gweini Cyson fel rhan o'r cais hwn am Lwfans Gofalwr.

Ticiwch un o'r blychau canlynol

Gallaf gadarnhau bod y gofalwr a enwir ar **dudalen 1** yn gofalu am y person sy'n cael gofal, am o leiaf 35 awr yr wythnos

Ni allaf gadarnhau bod y gofalwr a enwir ar **dudalen 1** yn gofalu am y person sy'n cael gofal, am o leiaf 35 awr yr wythnos

Llofnod

Dyddiad

 / /

Os na allwch gadarnhau bod y gofalwr a enwir ar **dudalen 1** yn gofalu am y person sy'n cael gofal, am o leiaf 35 awr yr wythnos, dywedwch wrthym pam.

Amser a dreuliwyd dramor

**Ydych chi yn byw ym
Mhrydain Fawr fel arfer?**
Ystyr *Prydain Fawr* yw
Cymru, Lloegr a'r Alban.

Na

Ydw

Os **Na**, ble rydych fel arfer
yn byw?

Os ydych fel arfer yn byw y
tu allan i Brydain Fawr ond
yn yr AAE neu yn y Swistir,
efallai y bydd angen
gwybodaeth ychwanegol
arnom.

**Ydych chi'n byw ym
Mhrydain Fawr nawr?**

Na Byddwn yn cysylltu â chi ynglŷn â hyn.
Ewch i **dudalen 14**.

Ydw Ewch i'r cwestiwn nesaf.

**Ydych chi wedi bod allan o
Brydain Fawr gyda'r person
rydych yn gofalu amdano
am fwy na 4 wythnos ers y
dyddiad rydych am
ddechrau eich cais?**

Na

Ydw Efallai y byddwn yn cysylltu â chi ynglŷn â hyn.

Ble aethoch chi	Pam aethoch chi	Dyddiad y gwnaethoch adael Prydain Fawr	Dyddiad y gwnaethoch ddychwelyd i Brydain Fawr
		/ /	/ /
		/ /	/ /

Amser a dreuliwyd dramor parhad

Yn y 12 mis cyn y dyddiad
rydych am ddechrau eich
cais, oeddech chi wedi bod
y tu allan i Brydain Fawr
am fwy na 26 wythnos?

Na

Oeddwn Dywedwch wrthym am hyn isod.

Ble aethoch chi	Pam aethoch chi	Dyddiad y gwnaethoch adael Prydain Fawr	Dyddiad y gwnaethoch ddychwelyd i Brydain Fawr
		/ /	/ /
		/ /	/ /
		/ /	/ /

Addysg llawn amser

Ystyr addysg llawn amser yw 21 awr neu fwy o astudiaeth wedi'i goruchwyllo bob wythnos, a hynny mewn ysgol, coleg, prifysgol neu sefydliad addysgol tebyg. Mae hyn yn cynnwys amser a dreulir ar ymarferion, arbrofion, prosiectau neu arholiadau cysylltiedig. Nid oes angen astudio ym mhresenoldeb tiwtor.

Ydych chi wedi bod ar gwrs neu addysg llawn amser ers y dyddiad rydych am i'ch cais ddechrau?

Os ydych ar wyliau neu ar absenoldeb dros dro o'ch cwrs, ticiwch Ydw.

Na Ewch i dudalen 15.

Ydw Dywedwch wrthym am hyn isod.

Math o gwrs

Er enghraifft, Safon Uwch, gradd, diploma

Teitl y cwrs

Enw'r ysgol, coleg neu brifysgol

Cyfeiriad

Cod post								

Rhif ffôn

yn cynnwys y cod deialu

Rhif ffacs

Eich rhif cyfeirnod myfyriwr

Enw'r tiwtor

Faint o oriau rydych yn eu hastudio ar gyfer y cwrs hwn?

	oriau yr wythnos

Pryd y gwnaethoch ddechrau eich cwrs?

	/		/

Pryd rydych yn disgwyl i'ch cwrs ddod i ben?

	/		/

Os nad ydych ar y cwrs mwyach, pryd y gwnaethoch orffen?

	/		/

Ynglŷn â cyflogaeth

Ystyr cyflogaeth yw

- gwaith llawn amser neu ran amser
- gwaith achlysurol neu dros dro
- rhannu swydd
- cael eich cynnwys mewn ffurflen dreth fel gweithiwr
- bod yn gyfarwyddwr cwmni, neu
- bod yn y Fyddin Dirioogaethol neu swydd gynorthwyol arall yn y lluoedd arfog.

Ydych chi wedi bod yn gyflogedig erioed?

Na Ewch i **dudalen 20**.

Ydw

Ydych chi wedi bod yn gyflogedig ar unrhyw adeg yn y 6 mis cyn y dyddiad rydych am i'ch cais ddechrau?

Na

Ydw

Ydych chi'n gyflogedig nawr?

Na Dywedwch wrthym am eich swydd ddiwethaf isod.

Os ydych i ffwrdd o'r gwaith oherwydd eich bod yn sâl, ar gyfnod mamolaeth neu ar absenoldeb di-dâl, ticiwch **Ydw**.

Ydw Dywedwch wrthym am eich prif swydd isod.

Os oes gennych fwy nag un swydd, dywedwch amdanynt ar **dudalen 26**.

Pryd y gwnaethoch ddechrau'r swydd hon?

/	/

Pryd daeth y swydd i ben, os yw wedi dod i ben?

/	/

Math o swydd

Rhif cloc neu gyflogres

Enw'r cyflogwr

Cyfeiriad y cyflogwr

Cod post

Rhif ffôn y cyflogwr gan gynnwys y cod deialu

Rhif ffacs y cyflogwr os ydych yn ei wybod

Ynglŷn â cyflogaeth parhad

Pa adran sy'n delio â'ch cyflog?

Er enghraifft, personél, cyflogau, adnoddau dynol

Rhowch rif ffôn neu ffacs cyswilt i ni

Pryd gawsoch chi eich cyflog olaf?

Pa gyfnod roedd hyn yn ei gwmpasu?

O

I

Beth oedd eich cyflog gros?
Cyflog gros yw'r swm cyn tynnu unrhyw beth ohono.

£

Beth oedd yn cael yn ei gynnwys yn y cyflog hwn?
Dylech gynnwys pethau fel tâl gwyliau, colli swydd neu PILON.

PILON yw taliad yn lle rhybudd. Rhowch fanylion llawn am bopeth a dalwyd i chi ac am ba gyfnod yr oedd pob taliad ar ei gyfer.

Pa mor aml rydych neu roeddech yn cael eich talu?

bob wythnos

bob pythefnos

bob 4 wythnos

bob mis

arall Dywedwch pa mor aml.

Pryd rydych chi neu roeddech chi'n cael eich talu?

Er enghraifft, bob dydd Gwener, diwrnod ola'r mis, bob 4ydd dydd Gwener, 15fed o bob mis

Ydych chi neu a oeddech chi'n cael eich talu yr un faint bob tro?

Na

Ydw

Ydych chi neu a oeddech chi'n cael tâl gwyliau neu dâl salwch?

Na

Ydw

Ynglŷn â cyflogaeth parhad

Sawl awr yr wythnos rydych chi neu roeddech chi'n eu gweithio fel arfer?

Ydych chi neu a oeddech chi'n cael unrhyw arian arall yn ogystal â'ch cyflog arferol?

Na

Ydw Dywedwch beth arall rydych yn ei gael neu'n arfer ei gael.

Er enghraifft, cildwrn

A oes gan eich cyflogwr unrhyw arian yn ddyledus i chi?

Na

Oes Byddwn yn cysylltu â chi ynglŷn â hyn.

Dylech gynnwys pethau fel tâl gwyliau, colli swydd neu PILON.

PILON yw taliad yn lle rhybudd.

Ydych chi wedi gweithio i unrhyw gyflogwr arall yn y 6 mis cyn y dyddiad rydych am ddechrau eich cais?

Na

Ydw Rhowch enw a chyfeiriad eich cyflogwr arall. Os oes gennych fwy nag un cyflogwr, dywedwch amdanynt ar **dudalen 26**.

Enw'r cyflogwr

Cyfeiriad y cyflogwr

Cod post								

Rhif ffôn y cyflogwr gan gynnwys y cod deialu

Rhif ffacs y cyflogwr os ydych yn ei wybod

Anfonwch y canlynol atom

- y slip cyflog diwethaf a gawsoch cyn y dyddiad rydych am ddechrau eich cais, ac
- unrhyw slipiau cyflog a gawsoch ers hynny.

Treuliau sy'n gysylltiedig â'ch cyflogaeth

Ydych chi neu a oeddech chi'n talu unrhyw beth tuag at gynllun pensiwn galwedigaethol?

Na

Ydw Faint rydych chi neu roeddech chi yn ei dalu, a pha mor aml?

£ bob

Ydych chi neu a oeddech chi'n talu unrhyw beth tuag at gynllun pensiwn personol neu gyfranddeiliaid?

Na

Ydw Faint rydych chi neu roeddech chi yn ei dalu, a pha mor aml?

£ bob

Hefyd dywedwch wrthym a ydych chi neu a oeddech yn talu tuag at gynllun blwydd-dal ymddeol.

Anfonwch brawf ysgrifenedig o'r swm hwn atom.

Ydych chi neu a oeddech chi'n talu unrhyw beth arall sy'n angenrheidiol i wneud eich swydd?

Na

Ydw Dywedwch wrthym am hyn isod.

Er enghraifft, offer neu ddillad amddiffynnol.

Pa bethau eraill rydych chi neu roeddech yn gorfod talu amdanynt?

Pam bod angen y pethau hyn arnoch i wneud eich swydd?

Faint roedd y pethau hyn yn eu costio bob wythnos i chi?

£ yr wythnos

Tra'ch bod yn y gwaith, ydych chi neu a oeddech chi'n talu i rywun ofalu am eich plant?

Na

Ydw Faint roeddech yn ei dalu bob wythnos?

£ yr wythnos

Sut mae'r person hwn yn perthyn i chi?

Treuliau sy'n gysylltiedig â'ch cyflogaeth parhad

Ei enw

Ei gyfeiriad

Cod post								

Sut mae'r person hwn yn perthyn i bob plentyn, os o gwbl?

Enw'r plentyn

Perthynas â'r plentyn

Beth yw eich rhif Budd-dal Plant chi neu eich partner?
Gallwch weld hwn ar lythyrau am Fudd-dal Plant

CHB	Rhifau									Llythrennau		

Tra'ch bod yn y gwaith, ydych chi neu a oeddech chi'n talu i rywun ofalu am y person rydych fel arfer yn gofalu amdano?

Na

Ydw Faint roeddech yn ei dalu bob wythnos?

£ yr wythnos

Sut mae'r person hwn yn perthyn i chi?

Ei enw

Ei gyfeiriad

Cod post								

Sut mae'r person hwn yn perthyn i'r person rydych fel arfer yn gofalu amdano?

Eiddo rydych yn ei rentu

Ydych chi neu eich partner yn berchen ar eiddo neu dir yn y DU neu dramor, rydych wedi'i rentu ers yr wythnos cyn y dyddiad rydych am ddechrau eich cais?

Na

Ydyn Byddwn yn cysylltu â chi ynglŷn â hyn

Ydych chi wedi isosod eich cartref, neu ddarparu llety yn y cartref, ers yr wythnos cyn y dyddiad rydych am ddechrau eich cais?

Na

Ydw Byddwn yn cysylltu â chi ynglŷn â hyn

Ynglŷn â hunangyflogaeth

Gallai gwaith hunangyflogedig gynnwys

- gweithio i chi eich hun, neu
- bod yn bartner neu'n bartner segur mewn busnes

Ydych chi wedi talu cyfraniadau Yswiriant Gwladol (hunangyflogaeth) Dosbarth 2 ers yr wythnos cyn y dyddiad rydych am ddechrau eich cais?

Na

Ydw Byddwn yn cysylltu â chi ynglŷn â hyn

Ydych chi wedi bod yn hunangyflogedig ar unrhyw amser ers yr wythnos cyn y dyddiad rydych am ddechrau eich cais?

Na Ewch i **dudalen 22**.

Ydw

Pryd y gwnaethoch ddechrau'r swydd hon?

 / /

Pryd daeth y swydd i ben, os yw wedi dod i ben?

 / /

Ydych chi'n hunangyflogedig nawr?

Na Dywedwch wrthym am eich swydd hunangyflogedig fwyaf diweddar.

Ydw Dywedwch wrthym am eich swydd hunangyflogedig bresennol.

Ydych chi wedi rhoi'r gorau i fasnachu?

Na

Ydw Os gwnaethoch orffen masnachu fwy nag wythnos cyn y dyddiad rydych am ddechrau eich cais, ewch i **dudalen 22**.

Ynglŷn â hunangyflogaeth parhad

Natur eich busnes

Beth yw neu oedd eich blwyddyn fasnachu?

O

 /

I

 /

Anfonwch gopi o'ch cyfrif elw a cholled ar gyfer eich blwyddyn fasnachu fwyaf diweddar.

Byddwn yn ysgrifennu atoch os bydd angen rhagor o wybodaeth arnom am yr arian rydych yn ei gael o'ch gwaith hunangyflogedig.

Oes gennych chi gyfrifydd?

Na

Oes Dywedwch wrthym amdanynt isod.

Allwn ni gysylltu â'ch cyfrifydd os bydd angen i ni wneud hynny?

Na

Gallwch

Enw'r cyfrifydd

Cyfeiriad y cyfrifydd

Cod post	____	____	____	____	____	____	____	____

Rhif ffôn y cyfrifydd

____	____

Rhif ffacs y cyfrifydd, os ydych yn ei wybod

____	____

Ydych chi neu a oeddech chi'n talu unrhyw beth tuag at gynllun pensiwn personol neu gyfranddeiliaid?

Hefyd dywedwch wrthym a ydych neu a oeddech yn talu tuag at gynllun blwydd-dal ymddeol.

Na

Ydw Faint rydych chi neu roeddech chi yn ei dalu, a pha mor aml?

£	____	bob

Anfonwch brawf ysgrifenedig o'r swm hwn atom.

Tra'ch bod yn y gwaith, ydych chi neu a oeddech chi'n talu i rywun ofalu am blant neu'r person rydych fel arfer yn gofalu amdano?

No

Ydw Byddwn yn cysylltu â chi ynglŷn â hyn.

Arian arall

Chi

Ydych chi neu eich partner wedi hawlio unrhyw fudd-daliadau eraill ers y dyddiad rydych am i'ch cais ddechrau?

Os ydych aros i glywed am gais, ticiwch **Ydw** o hyd. Dylech gynnwys manylion ar gyfer eich partner, hyd yn oed os ydych wedi gwahanu ers y dyddiad rydych am i'ch cais ddechrau.

Na

Ydw Rhowch enwau'r budd-daliadau neu'r hawliadau isod.

Eich partner

Na

Ydy Rhowch enwau'r budd-daliadau neu'r hawliadau isod.

A oes unrhyw un wedi cael unrhyw arian wedi'i ychwanegu at fudd-dal ar eich cyfer ers y dyddiad rydych am ddechrau eich cais?

Na

Oes Dywedwch wrthym am y person sy'n cael arian ychwanegol ar eich cyfer.

Er enghraifft, gallai hyn fod yn arian ychwanegol mae eich partner yn ei gael ar eich cyfer gyda'i Fudd-dal Analluogrwydd neu Bensiwn y Wladwriaeth.

Os ydych o dan 19 oed, dylech gynnwys unrhyw daliad mae eich rhiant neu warcheidwad yn ei gael ar eich cyfer ar unrhyw fudd-dal neu hawliadau arall.

Ei enw

Ei gyfeiriad

Cod post									

Ei rif Yswiriant Gwladol (YG), os ydych yn ei wybod

Llythrennau

Rhifau

Llythyren

Enw'r budd-dal

Sut rydym yn eich talu

Gallwn dalu eich Lwfans Gofalwr bob 4 wythnos neu bob wythnos. Caiff ei dalu ar ddydd Llun fel arfer.

Pa mor aml rydych am i ni dalu eich budd-dal? Bob 4 wythnos 3 wythnos mewn ôl-ddyledion ac un wythnos ymlaen llaw.
Ticiwch y blwch. Bob wythnos

Fel arfer byddwn yn talu eich arian i mewn i gyfrif.

Bydd nifer o fanciau a chymdeithasau adeiladu yn eich caniatáu i gasglu eich arian mewn swyddfeydd post.

Byddwn yn dweud wrthyhych pan fyddwn yn gwneud y taliad cyntaf a faint ydyw. Byddwn yn dweud wrthyhych os bydd newid yn y swm y byddwn yn ei dalu i mewn i'r cyfrif.

Cael gwybod faint rydym wedi'i dalu i mewn i'r cyfrif

Gallwch wirio eich taliadau ar gyfriflenni cyfrif. Efallai bydd y cyfriflenni yn dangos eich rhif Yswiriant Gwladol (YG) wrth ymyl unrhyw daliadau rydym wedi eu gwneud. Os credwch fod taliad yn anghywir, cysylltwch â'r swyddfa sy'n eich talu ar unwaith.

Os byddwn yn talu gormod o arian i chi

Mae gennym yr hawl i adennill unrhyw arian a dalwyd nad oes gennych hawl i'w gael. Gallai hyn fod oherwydd y ffordd y mae'r system ar gyfer taliadau yn gweithredu.

Er enghraifft, efallai y byddwch yn rhoi gwybodaeth i ni, sy'n golygu bod hawl gennych i gael llai o arian. Weithiau ni allwn newid y swm rydym wedi'i dalu i chi eisoes. Golyga hyn y byddwn wedi talu arian i chi nad oes gennych hawl i'w gael.

Byddwn yn cysylltu â chi cyn y byddwn yn adennill unrhyw arian.

Beth i'w wneud nawr

- Dywedwch wrthym am y cyfrif yr ydych yn dymuno ei ddefnyddio ar y dudalen nesaf. Drwy roi manylion eich cyfrif i ni rydych:
  - yn cytuno y byddwn yn talu i mewn i'ch cyfrif, ac
  - yn deall yr hyn rydym wedi ei ddweud wrthyhych uchod yn yr adran **Os byddwn yn talu gormod o arian i chi.**
- Os ydych yn bwriadu agor cyfrif, rhowch fanylion eich cyfrif i ni cyn gynted â'u bod gennych.
- Os nad oes gennych gyfrif, cysylltwch â ni a byddwn yn rhoi mwy o wybodaeth i chi.

Cwblhewch gweddill y ffurflen hon. Nid oes rhaid i chi aros nes eich bod wedi agor cyfrif neu gysylltu â ni.

Sut rydym yn eich talu parhad

Ynglŷn â'r cyfrif rydych am ei ddefnyddio

- Gallwch ddefnyddio cyfrif yn eich enw chi neu gyfrif ar y cyd.
- Gallwch ddefnyddio cyfrif rhywun arall os:
  - bydd termau ac amodau eu cyfrif yn caniatáu hyn, a
  - byddant yn eich caniatáu i ddefnyddio eu cyfrif, a
  - rydych yn sicr y byddant yn defnyddio eich arian yn y ffordd rydych yn ei ddweud wrthynt.
- Gallwch ddefnyddio cyfrif undeb credyd. Mae'n rhaid i chi ddarparu manylion cyfrif yr undeb credyd i ni. Gall eich undeb credyd eich helpu gyda hyn.
- Os ydych yn benodai neu'n gynrychiolydd cyfreithiol sy'n gweithredu ar ran y cwsmer, dylai'r cyfrif fod yn eich enw chi yn unig.

Rhowch fanylion eich cyfrif isod.

Mae'n bwysig iawn eich bod yn llenwi pob blwch yn gywir gan

gynnwys rhif rôl neu gyfeirnod y gymdeithas adeiladu os oes

gennych un. Os rhowch y manylion anghywir am eich cyfrif i ni, efallai bydd oedi gyda'ch taliadau neu y gallwch gollu arian.

Gallwch ddod o hyd i fanylion y cyfrif ar eich llyfr siec neu'ch cyfriflenni banc. Os nad ydych yn siŵr am y manylion, gofynnwch i'r banc neu'r gymdeithas adeiladu.

Enw deiliad y cyfrif

Ysgrifennwch enw deiliad y cyfrif yn union fel y mae i'w weld ar y llyfr siec neu gyfriflen.

Enw llawn y banc neu gymdeithas adeiladu

Cod didoli

Rhowch bob un o'r chwe rhif, er enghraifft: 12-34-56.

____	____	—	____	____	—	____	____

Rhif y cyfrif

Mae rhifau cyfrifon fel arfer yn 8 rhif o hyd. Os oes gan eich cyfrif llai na 10 rhif, llenwch y rhifau o'r ochr chwith.

____	____	____	____	____	____	____	____	____	____

Rhif rôl neu gyfeirnod y gymdeithas adeiladu

Os ydych yn defnyddio cyfrif cymdeithas adeiladu efallai y bydd yn rhaid i chi ddweud wrthym y rhif rôl neu gyfeirnod. Gall y rhain gynnwys llythrennau a rhifau a gall fod hyd at 18 nod o hyd. Os ydych yn ansicr p'un a oes gan y cyfrif rif rôl neu gyfeirnod, gofynnwch i'r gymdeithas adeiladu.

____	____	____	____	____	____	____	____	____	____	____	____	____	____	____	____	____	____

Efallai eich bod yn cael budd-daliadau a hawliadau eraill nid ydym eu talu i mewn i gyfrif. Os hoffech i ni dalu hwy i'r cyfrif uchod, ticiwch y blwch hwn.

Caniatâd

Efallai y byddwn am gysylltu â'ch cyflogwyr presennol neu flaenorol, neu bobl neu sefydliadau eraill rydych wedi sôn amdanynt ar y ffurflen hon, er mwyn cael gwybodaeth am eich cais. Nid oes rhaid i gytuno i ni gysylltu â'r bobl neu'r sefydliadau hyn. Ond os na fyddwch yn gwneud hynny, efallai na fydd gennym ddigon o wybodaeth i sicrhau eich bod yn bodloni'r amodau hawlio ar gyfer eich cais.

Ydych chi'n cytuno i ni gael gwybodaeth gan eich cyflogwr presennol neu flaenorol yr ydych wedi sôn amdano ar y ffurflen hon?

Na

Ydw

Ydych chi'n cytuno i ni gael gwybodaeth gan unrhyw berson neu sefydliad arall rydych wedi sôn amdano ar y ffurflen hon?

Na

Ydw

Os ydych wedi ateb **Na** i un o'r datganiadau a'ch bod am i'r Uned Lwfans Gofalwr wybod pam, dywedwch am hyn ar dudalen 26.

Datganiad

Rwyf yn datgan bod y wybodaeth a roddwyd gennyf ar y ffurflen hon yn gywir ac yn gyflawn hyd eithaf fy ngwybodaeth a'm cred.

Rwyf yn deall y gellir dwyn achos neu gamau eraill yn fy erbyn os byddaf yn rhoi gwybodaeth sy'n anghywir neu'n anghyflawn yn fwriadol.

Rwyf yn deall bod yn rhaid i mi hysbysu'r swyddfa sy'n talu fy Lwfans Gofalwr ar unwaith am unrhyw beth a allai effeithio ar fy hawl i gael y budd-dal hwnnw, neu'r swm a gaf.

Dyma fy nghais am Lwfans Gofalwr.

Llofnod

Dyddiad

Os na fyddwch yn llofnodi eich datganiad ni allwn dderbyn y ffurflen hon a byddwn yn ei dychwelyd atoch.

Beth i'w wneud nawr

- Sicrhewch eich bod wedi ateb pob cwestiwn sy'n berthnasol i chi a'ch partner, os oes gennych un.
- Sicrhewch eich bod yn anfon yr holl ddogfennau rydym wedi gofyn amdanynt. Gallai hyn gynnwys pethau fel
  - slipiau cyflog
  - copïau o gyfrifon a mantolenni.
 Os na allwch wneud hyn, cysylltwch â ni, ond efallai y bydd unrhyw fudd-dal y gallai fod gennych hawl i'w gael yn cael ei oedi.
- Sicrhewch eich bod wedi llofnodi'r ffurflen ar **dudalen 27**.
- Sicrhewch fod y person rydych yn gofalu amdano, neu rywun sy'n gweithredu ar ei ran, wedi darllen y nodiadau ar **dudalen 9** ac wedi llenwi a llofnodi un o'r datganiadau.
- Os ydych am hawlio arian ychwanegol ar gyfer oedolyn dibynnol, cwblhewch y ffurflen DS700(2)(W) a ddaeth gyda'r pecyn cais hwn.

i I gael rhagor o wybodaeth darllenwch **dudalen 12** o'r **Nodiadau**.

Os nad ydych yn siŵr p'un a ydych am wneud cais am arian ychwanegol ar gyfer oedolyn dibynnol, gwnewch gais beth bynnag.

- Anfonwch bopeth atom yn yr amlen a ddaeth gyda'r pecyn cais hwn. Nid oes angen stamp ar yr amlen.

Ein cyfeiriad yw Carer's Allowance Unit
Palatine House
Lancaster Road
Preston
PR1 1HB

Sut rydym yn casglu ac yn defnyddio gwybodaeth

Mae'r wybodaeth rydym yn ei chasglu amdano a sut rydym yn ei defnyddio yn dibynnu'n bennaf ar y rheswm dros eich busnes gyda ni. Ond fe allwn ddefnyddio'r wybodaeth ar gyfer unrhyw ddibenion yr Adran, sy'n cynnwys

- budd-daliadau a lwfansau nawdd cymdeithasol
- cynnal plant
- cyflogaeth a hyfforddiant
- polisi pensiynau preifat, a
- cynllunio ar gyfer ymddeol.

Efallai y byddwn yn cael gwybodaeth gan eraill er mwyn gwirio'r wybodaeth rydych yn ei roi i ni ac i wella ein gwasanaethau. Efallai y byddwn yn rhoi gwybodaeth i rai sefydliadau eraill fel y mae'r gyfraith yn caniatáu, er enghraifft er mwyn amddiffyn yn erbyn troseddau.

I gael mwy o wybodaeth am y ffordd rydym yn defnyddio gwybodaeth, ymelwch â'n gwefan www.dwp.gov.uk/welsh/privacy.asp neu gysylltu ag unrhyw un o'n swyddfeydd.